

доцільно застосовувати ігри як метод формування знань, вмінь або ставлень.

Важливим є і проведення тренінгів, де використовуються ігри, дискусії, аналіз ситуації, вправи.

Таким чином, просвітницька робота з батьками щодо виховання дітей у сім'ї є важливою складовою соціальної допомоги сім'ї з боку держави, здійснюється на засадах добровільності, гуманізму, прийняття допомоги сім'єю є адресною і різноманітною за проблемами (змістом), методами, формами, відбиває ідею допомоги для самопомоги.

Література

1. Алексеєнко Т. Ф. Умови сучасного сімейного виховання: Науково-методичний посібник. – К., 2000.
2. Вишневецький О. Концепція демократизації українського виховання// Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні. – К., 1997.
3. Гапон Ю. А. Соціально-педагогічні технології виховання: теоретичні основи і практика// Педагогіка і психологія. – 1996. – №2.
4. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.). – К., 1994.
5. Зязюн І. А. Освітні технології у вимірах педагогічної рефлексії// Світло. – 1996. – №1.
6. Концепція сучасного українського виховання// Освіта. – 1996. – 18 вересня.
7. Макаренко А. С. Книга для батьків// Твори. – Т. 4.
8. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. – К., 1978.

ПОКАЗНИКИ МОВЛЕННЕВОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Крамущенко Л.В. (Полтава)

Складовою педагогічної майстерності викладача вищої школи є його мовлення. Це специфічний інструмент професійної діяльності педагога, за допомогою якого можна розв'язати різні педагогічні завдання: забезпечити повноцінне сприймання навчальної інформації, підвищити мотивацію навчання, створити в аудиторії ситуацію співробітництва і співтворчості. Мовлення педагога є показником його педагогічної культури, засобом самовираження і самоутвердження його особистості.

Особливістю публічного усного мовлення викладача є його розмовність, для якої характерна проста побудова фраз, відступи від строгих граматичних норм, невимушеність і демократизм. Проте, ця розмовність має особливість, яку науковці визначають поняттям „літературна розмовність”. Важливо врахувати і те, що публічне мовлення викладача сприймається студентами як за допомогою слухових аналізаторів, так і зорових. Педагог сприймається і оцінюється як відповідно до того, що він говорить, так і того, яким „невербальним малюнком” супроводжуються його слова – які у нього при цьому жести, погляд, вираз обличчя, який підтекст мають його слова. Професійна вимога щодо цього аспекту – досягнення викладачем певної відповідності (як говорять психологи, – конгруентності) між вербальною і невербальною поведінкою викладача.

Публічне мовлення педагога-професіонала – це завжди продумана,

спеціально організована педагогічна дія – словесна дія. Вона орієнтована на студентів, викликає реакцію, збуджує, стимулює, гальмує небажане. Мовлення майстра, як правило, спонукає до активної пізнавальної дії, створює ефект спільних роздумів і переживань, безпосередності і публічної імпровізації у спілкуванні з молоддю. А в кінцевому рахунку – забезпечує викладачеві ефективне управління пізнавальною діяльністю студентів.

Можна говорити про наступні показники мовленнєвої майстерності викладача вищої школи.

1. *Культура мови.* Відповідність її нормам сучасної літературної мови, а також критеріям комунікативної досконалості (точність, чистота, багатство тощо).

2. *Спрямованість мовлення, орієнтація його на слухачів.* Мовлення допомагає створити ситуацію діалогу, залучити слухачів до співроздумів і співпереживань у процесі пізнання. Виклад матеріалу має характер не прямого впливу викладача на студентів (механічна трансляція знань), а взаємодії, яка передбачає активну позицію всіх суб'єктів навчання – як викладача, так і студентів.

3. *Особистісна забарвленість мовлення, його персоніфікація.* Мовлення відтворює індивідуальність особистості викладача, його зацікавленість предметом викладу. Діяльність педагога сприймається як спілкування зі студентами у процесі якого відбувається не просто виклад наукової інформації, а і обмін „особистісними сенсами” через саморозкриття духовного багатства викладача. Результатом такого навчання-спілкування є не тільки збагачення знань, а і формування емоційно-ціннісного ставлення до них.

4. *Інтонаційна і образна виразність мовлення.* Слово викладача виступає збудником відповідних образів, емоцій, переживань. Активізується у студентів творча уява, образна і асоціативна пам'ять, досягається єдність раціонального і емоційного в пізнанні, відбувається візуалізація сприймання, воно стає більш глибоким.

5. *Естетична привабливість мовлення.* Обрана модель комунікативної поведінки, доцільний вибір лексики, тону, стилю мовлення, його ритміко-інтонаційної структури гармонізує середовище, викликає естетичні почуття, формує позитивне сприймання образу лектора і змісту його лекції.

ЕМОЦІЙНО – ПОЧУТТЄВА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Курко К.В. (Харків)

Складовою компетентності є афективні якості особистості, пов'язані з почуттями, вони виявляються в емоційній налаштованості на виконання завдання, установці на продуктивне використання емоцій, перетворенні почуття напруги на стимул для ефективної діяльності.

Викладач, який ставить перед собою мету забезпечити ефективне засвоєння студентами професійних знань та умінь і розвиток здатності до професійної творчості, зможе отримати бажаний результат, якщо буде активно і грамотно використовувати і підвищувати емоційно-почуттєвий потенціал молоді.

Емоції як невід'ємний компонент психіки виконують декілька важливих функцій у житті та діяльності особистості:

1) відображувально-оцінювальну, оскільки вони відображають актуа-